МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ТАВРІЙСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРОТЕХНОЛОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ІМЕНІ ДМИТРА МОТОРНОГО

Кафедра «Облік і оподаткування»

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри, д.е.н., доцент

_____Олег СОКІЛ

«__31__» ___серпня___2020р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Стратегічний управлінський облік»

для здобувачів ступеня вищої освіти *«Магістр»*
зі спеціальності ***071 «Облік і оподаткування»***
(на основі ОС «Бакалавр»)

Факультет економіки та бізнесу

2020 – 2021 навч. рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Стратегічний управлінський облік» для здобувачів ступеня вищої освіти «Магістр» зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» (на основі ОС «Бакалавр»). – Мелітополь, ТДАТУ, 2020р. - 13 с.

Розробник: Анна Костякова, к.е.н., доцент

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри «Облік і оподаткування»

Протокол № *1* від «31» *серпня* 2020 року

Завідувач кафедри «Облік і оподаткування»

д.е.н, доцент _____ Олег СОКІЛ

Схвалено методичною комісією факультету економіки та бізнесу зі спеціальності 071 «Облік і оподаткування» ступеня вищої освіти «Магістр»

Протокол № *1* від «23» *вересня* 2020 року

Голова, доц. _____ Анна КОСТЯКОВА

© Костякова А.А., 2020 рік

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

<table>
<tr><td rowspan="2">Найменування показників</td><td rowspan="2">Галузь знань, спеціальність, ступінь вищої освіти</td><td colspan="2">Характеристика навчальної дисципліни</td></tr>
<tr><td colspan="2">денна форма навчання</td></tr>
<tr><td>Кількість кредитів 4</td><td>Галузь знань:
07 «Управління та адміністрування»
(шифр і назва)</td><td colspan="2">Обов’язкова</td></tr>
<tr><td>Загальна кількість годин - 120</td><td rowspan="2">Спеціальність:
071 «Облік і оподаткування»</td><td>Курс/рік підготовки</td><td>Семестр</td></tr>
<tr><td>Змістових модулів - 2</td><td>М 1</td><td>2-й</td></tr>
<tr><td rowspan="8">Тижневе навантаження:
аудиторних занять - 4 год.
самостійна робота студента –5,7 год.</td><td rowspan="8">Ступінь вищої освіти:
«Магістр»</td><td>Вид занять</td><td>Кількість годин</td></tr>
<tr><td>Лекції</td><td>20</td></tr>
<tr><td>Лабораторні заняття</td><td>-</td></tr>
<tr><td>Практичні заняття</td><td>20</td></tr>
<tr><td>Семінарські заняття</td><td>-</td></tr>
<tr><td>Самостійна робота</td><td>80</td></tr>
<tr><td colspan="2">Форма контролю: екзамен</td></tr>
</table>

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета курсу: формування системи знань з організації стратегічного обліку та аналізу в сучасних умовах.

Завдання курсу: засвоїти сутність стратегічного управлінського обліку; вивчити інструментарій стратегічного управлінського обліку; придбати навики вирішення управлінських завдань для розробки стратегії розвитку підприємства.

Предмет: теоретичне та методичне забезпечення процесу організації

стратегічного управлінського обліку в сучасних умовах

Вивчивши дисципліну «Стратегічний управлінський облік і аналіз» студент ***повинен:***

знати:

✓ сутність стратегічного управлінського обліку, його предмет, об'єкти, принципи та функції;

✓ сутність концепції стратегічного управління витратами; стадії життєвого циклу продукту; послідовність цільового калькулювання; систему калькулювання для безперервного вдосконалення; процес еталонного оцінювання;

✓ сутність систем калькулювання (ABC) та управління витратами за видами діяльності (ABM); відмінність калькулювання за видами діяльності від традиційних систем калькулювання; етапи калькулювання за видами діяльності; методику розрахунку ставки фактору витрат діяльності;

✓ сутність реінжинірингу бізнес-процесів, принципи теорії обмежень та роль обліку продуктивності в прийнятті управлінських рішень, сучасні методи обліку і контролю якості, сутність і переваги системи «якраз вчасно»;

✓ сутність економічної доданої вартості та порядок її визначення; сутність чистої теперішньої вартості для аналізу акціонерної вартості підприємства;

✓ сутність збалансованої системи показників, передумови її розроблення та структурні елементи.

вміти:

✓ обґрунтовувати основні особливості, задачі та функції стратегічного управлінського обліку;

✓ сприймати підприємство, як послідовність видів діяльності в ланцюжку створення цінності; розуміти доцільність калькуляції витрат повного життєвого циклу; описувати послідовність цільового калькулювання; визначати відмінності і переваги кайзен костингу; визначати стадії бенчмаркінгу;

✓ ідентифікувати види діяльності в цілях розробки системи калькулювання за видами діяльності; визначати фактори витрат для однорідних сукупностей накладних витрат; розподіляти накладні витрати на основі аналізу діяльності; визначати собівартість продукції та її прибутковість за різних методів розподілу;

✓ описувати типи розміщення виробничих потужностей і пояснювати їх вплив на ефективність виробничого циклу, визначати показники теорії обмежень, складати звіт про витрати на якість, застосовувати принципи «якраз вчасно»;

✓ розраховувати показники економічної доданої вартості (*EVA®)* та чистої теперішньої вартості *NPV* для аналізу акціонерної вартості підприємства; показник рентабельності інвестованого капіталу *ROI,* середньозважену вартість капіталу;

✓ будувати збалансовану систему показників функціонування за кожною з чотирьох перспектив діяльності підприємства.

3. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. *«Основи стратегічного управлінського обліку та його інструментарій»*

Тема 1. ***Сутність стратегічного управлінського обліку.*** Еволюція виникнення та етапи зародження СУО. Суть, зміст та основні завдання й принципи стратегічного управлінського обліку та аналізу. Функції СУО. [1,2,3,4,7,8,9,11,12,14, 15].

Тема 2. ***Стратегічний управлінський облік як система інформаційної підтримки конкурентної стратегії підприємства.*** Відокремлено концепції стратегічного управлінського обліку та аналізу з позиції стратегічного управління підприємством: концепція ланцюжка цінностей, стратегічне позиціонування за Майклом Портером, концепція витратоутворюючих факторів. SWOT – аналіз. Аналіз життєвого циклу та портфельна матриця Бостонської консалтингової групи. Бенчмаркінг, як метод оцінювання або порівняння з еталоном

Тема 3. ***Стратегічне управління витратами в управлінському обліку***. Концепція стратегічного управління витратами та аналіз ланцюжка створення цінностей. Калькуляція витрат повного життєвого циклу. Цільове калькулювання. Визначення цільової собівартості продукції. Відмінності та переваги кайзен костингу, як системи калькулювання для безперервного вдосконалення; [1,2,4,7,8,9,11,12,14,15].

Тема 4. ***Управління на основі аналізу діяльності.*** Аналіз і управління чинниками, які визначають витрати. Обмеження традиційного калькулювання витрат. Облік витрат за видами діяльності (Activity based costing, ABC). Умови використання обліку витрат за видами діяльності. Особливості впровадження ABC. Ідентифікація видів діяльності різних ієрархічних рівнів. Вибір факторів витрат для однорідних сукупностей накладних витрат. Застосування калькулювання за видами діяльності для визначення прибутковості клієнтів. Сутність систем управління витратами за видами діяльності. [1,2,3,4,7,8,9,11,12,15].

Змістовий модуль 2. *«Організація стратегічного управлінського обліку на підприємстві»*

Тема 5. ***Роль управлінського обліку в підвищенні продуктивності та управлінні якістю діяльності.*** Сутність реінжинірингу бізнес-процесів. Описано типи розміщення виробничих потужностей та виявлено їх вплив на ефективність виробничого циклу. Принципи теорії обмежень та роль обліку продуктивності в прийнятті управлінських рішень щодо підвищення ефективності та результативності бізнесу. Сучасні методи обліку і контролю

якості. Сутність і переваги системи «якраз вчасно» [1,27,8,9,10,14,15].

Тема 6. ***Фінансове оцінювання діяльності підприємства***. Необхідність організації обліку за центрами відповідальності. Етапи вибору показників оцінювання центрів. Методи оцінки інвестиційних проектів. Оцінка ризику інвестиційних проектів. Оцінка відносної ефективності діяльності центрів: показник прибутковості інвестицій (ROI), рентабельність активів (ROA). Концепція стратегічного управління підприємством за показником суми доданої економічної вартості (EVA). Особливості впровадження та застосування моделі економічної доданої вартості. Чинники зростання показника EVA. Сутність стратегічного управління коштами [1,27,8,9,10,14,15].

Тема 7. ***Збалансована система показників у системі стратегічного обліку.*** Систематизація стратегічних завдань діяльності підприємства (збалансована облікова відомість). Сутність і складові збалансованої система показників. Особливості застосування. Показники функціонування підприємства за Нортоном І Капланом. Внутрішні бізнес-процеси. Роль збалансованої системи показників (BSC) у розробці стратегії підприємства. Джерела фінансування витрат (IPO). Ефективність впровадження збалансованої системи показників. [1,2,4,6,14, 15].

Тема 8. Моделювання стратегічного управлінського обліку в умовах діяльності підприємств. Ситуаційна модель стратегічного управлінського обліку. Бухгалтерська модель управління ризиками в умовах діяльності підприємств. Врахування фракталів простору та часу в системі стратегічного управлінського обліку. Модель стратегічного управлінського обліку на основі системи похідних балансових звітів. Стратегічний похідний балансовий звіт. Похідний балансовий звіт, з врахуванням фракталів простору та часу. Змішані моделі застосування інструментів стратегічного обліку.

4 СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Номер тижня	Вид занять	Тема заняття та завдання на самостійну роботу	Кількість				
			годин				балів
			лк	лаб	пр.	СРС	
Змістовий модуль 1 *«Основи стратегічного управлінського обліку та його інструментарій»*							
1,2	Лекція 1	*Сутність стратегічного управлінського обліку*	2				
	Семінарське заняття	Характеристика стратегічного управлінського обліку			2		3
	Лекція 2	*Стратегічний управлінський облік як система інформаційної підтримки конкурентної стратегії підприємства*	2				
	Самостійна робота 1	Написання тез (статей) на проблему важливості впровадження СУО у практичну діяльність підприємства				5	2
2,3	Лекція 3	*Стратегічний управлінський облік як система інформаційної підтримки конкурентної стратегії підприємства*	2				
	Практичне заняття 1	Концепції СУО			2		3
	Самостійна робота 2	SWOT – аналіз (завдання №1-7)				5	2
3,4	Лекція 4	*Стратегічне управління витратами в управлінському обліку*	2				
	Практичне заняття 2	Стратегічне управління витратами в обліку			2		3
	Самостійна робота 3	Робота на освітньому порталі				10	2
4,5	Лекція 5	*Управління на основі аналізу діяльності*	2				
	Практичне заняття 3	Системи калькулювання та управління витратами за видами діяльності в обліку			2		3
	Самостійна робота 3	Робота на освітньому порталі				10	2
5	Практичне заняття 4	Інформація та її вплив на прийняття управлінських рішень			2		3
	Самостійна робота 3	Робота на освітньому порталі				5	2
6,7	Самостійна робота 4	Підготовка до написання ПМК І				5	
	ПМК І	Підсумковий контроль за змістовий модуль І					10
Всього за змістовий модуль 1 – 60 год.			**10**		**10**	**40**	**35**

Змістовий модуль 2 «Організація *стратегічного управлінського обліку на підприємстві»*							
14,15	Лекція 6	*Роль управлінського обліку в підвищенні продуктивності та управлінні якістю діяльності*	4				
	Практичне заняття 5	Роль управлінського обліку в підвищенні продуктивності та управлінні якістю діяльності			2		3
	Самостійна робота 5	Організація СУО				5	4
15,16	Лекція 7	*Фінансове оцінювання діяльності підприємства*	2				
	Практичне заняття 6	Стратегія прийняття інвестиційних рішень			2		3
	Самостійна робота 5	Робота на освітньому порталі				10	4
16	Практичне заняття 7	Аналіз варіантів альтернативних рішень для прийняття управлінських рішень			2		3
	Самостійна робота 5	Організація СУО				5	
17	Лекція 8	*Збалансована система показників (BSC)*	2				
	Практичне заняття 8	Збалансована система показників у системі стратегічного обліку			2		3
	Самостійна робота 5	Робота на освітньому порталі				10	2
18	Лекція 9	*Моделювання стратегічного управлінського обліку в умовах діяльності підприємств*	2				
	Практичне заняття 9	Прогнозування показників фінансової звітності			2		3
	Самостійна робота 6	Робота на освітньому порталі				5	
19,20	Самостійна робота 7	Підготовка до написання ПМК ІІ				5	
	ПМК ІІ	Підсумковий контроль за змістовий модуль ІІ					10
Всього за змістовий модуль 2 – 60 год.			***10***		***10***	***40***	***35***
Екзамен							***30***
Всього з навчальної дисципліни – 120 год.							***100***

5. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВИНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 1

1. Суть стратегічного управлінського обліку, його мета та основні завдання у системі стратегічного менеджменту .
2. Предмет та об'єкти, основні користувачі інформації в системах стратегічного та управлінського обліків зокрема.
3. Основні стратегії підприємства згідно Майкла Портера.
4. Визначення конкурентоздатної стратегії за допомогою SWOT – аналізу
5. Сутність концепції витратоутворюючих факторів, приклади.
6. Перелічите фактори впровадження стратегічного управлінського обліку на підприємстві.
7. Сутність концепції стратегічного управління витратами та її основні відмінності від традиційного підходу до управління витратами.
8. Ланцюжок створення цінності, необхідність його здійснення та аналіз.
9. Калькулювання життєвого циклу, відмінність від традиційного калькулювання собівартості продукції .
10. Цільове калькулювання, мета та умови його застосування.
11. Конструювання цінності та пошаровий аналіз, їх в'язок із цільовим калькулюванням .
12. Кайзен костинг або калькулювання з метою безперервного вдосконалення
13. Еталонне оцінювання, його етапи та ключові чинники .

ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ, ЩО ВИНОСЯТЬСЯ НА ПІДСУМКОВИЙ МОДУЛЬНИЙ КОНТРОЛЬ № 2

14. Калькулювання за видами діяльності, відмінність від традиційної системи калькулювання. Основні етапи калькулювання за видами діяльності
15. Ієрархічні рівні діяльності (на рівні одиниці продукту, на рівні партії продукту і на рівні продукту) та фактори витрат. Яка доцільність таких факторів витрат для кожного з видів діяльності .
16. Реінжиніринг бізнес-процесів .
17. Опишіть етапи аналізу із метою зменшення обмежень. У чому полягає зміст теорії обмежень .
18. Облік продуктивності.
19. Тотальне управління якістю .
20. Системи «якраз вчасно», її сутність.
21. Звіт про витрати про якість та необхідність його складання.
22. У чому полягає концепція стратегічного управління підприємством на базі показника економічної доданої вартості .
23. Збалансована система показників, її практичне значення.
24. Цілі і показники функціонування за чотирма перспективами збалансованої системи показників.
25. Назвіть етапи послідовності розробки стратегії компанії при використанні моделі збалансованої системи показників. Яка мета впровадження цієї системи .
26. Якими є переваги і небезпеки впровадження збалансованої системи показників на вітчизняних підприємствах .

6. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Базова

1. Шевчук В.Р. Стратегічний управлінський облік : Навч. Посібник [для студ. вищ. навч. закл.] / В. Шевчук ; за ред.. О.М. Ковалюка. – К.: Алеута, 2009. – 176с. – Бібліогр.: с.172-173. – ISBN 978-966-2183-25-2.
2. Голов С.Ф. Управлінський облік. Підручник. – 4-те вид. - К.: Лібра, 2008.-704с. - ISBN 966-7035-53-0.

Допоміжна

3. Атамас П.Й. Управлінський облік: Навч. Посібник. – Д.-К.: Центр навчальної літератури, 2006. – 440с.
4. Брітченко І.Г., Князевич А.О. Контролінг : навч. посіб. / І. Г. Брітченко, А. О. Князевич. – Рівне : Волинські обереги, 2015. – 280 с.
5. Внедрение сбалансированной системы показателей: Пер. с нем.- М.: Альпина Бизнес Букс, 2005. – 478с.
6. Друри К. Управленческий и производственный учет: Пер. с англ.; Ученик. – М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2005.-1071с.
7. Каплан Роберт С., Нортон Дейвид П. Сбалансированная система показателей. От стратеги к действию. – 2-е узд., испр. и доп.: Пер. с англ. – М.: ЗАО «Олімп-Бизнес», 2003.-320с.
8. Кіндрацька Г.І. Стратегічний менеджмент: Навч.-метод. Посібник. – К.: Знання, 2006. – 366с.
9. Немцов В.Д., Довгань Л.Є. Стратегічний менеджмент: Навч.посібник. – К., 2004
10. Николаева О.Е., Алексеева О.В. Стратегический управленческий учет. Изд.2-е. –М.: Издательство ЛКИ, 2008.-304с.
11. Пушкар М.С. Креативний облік (створення інформації для менеджерів):Монографія. – Тернопіль: Карт-бланш, 2006. – 334с.
12. Райан Б. Стратегический учет для руководителей: Пер. с англ./Под ред. В.А. Микрюкова. – М.:Аудит, ЮНИТИ, 1998. – 616с.
13. Уорд К. Стратегический управленческий учет: Пер. с англ.-М.:ЗАО «Олимп-Бизнес», 2002. – 448с.
14. Хабаров М. Управление компанией с помощью EVA // Финансовый директор. – 2004. - №2.
15. Хорнгрен Ч.Т., Фостер Дж. Бухгалтерский учет: управленческий аспект: Пер. с англ./Под ред. Я. В. Соколова. – М.: Финансы и статистика, 2004.-416с.
16. Шершньова З.Є. Стратегічне управління: Підручник. – 2-ге вид., перероб.і доп.- К.: КНЕУ, 2004. – 699с.

7. ІНФОРМАЦІЙНІ РЕСУРСИ

1. Навчально-інформаційний портал ТДАТУ
2. Бібліотека ТДАТУ, м. Мелітополь, пр. Б.Хмельницького, 18
3. Міська бібліотека ім. М.Ю. Лермонтова, пл. Перемоги, 1
4. Джерела Інтернет:

- http: // www.bizpress.ws
- http: // www.cima.ru
- http: // www.madein.dp.ua
- http: // www.management.com.ua